

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Полтавський державний аграрний університет

Кафедра обліку і оподаткування

**«БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ
В УМОВАХ ІНСТИТУЦІЙНИХ ЗМІН»**

**Збірник наукових праць VIII Всеукраїнської науково-
практичної конференції**

ПОЛТАВА 2025

Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін:
Збірник наукових праць VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції
(30 жовтня 2025 р., м. Полтава) / Полтавський державний аграрний університет.
Полтава: ПДАУ, 2025. Т. 2. 921 с.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:

Голова організаційного комітету: КАНЦЕДАЛ НАТАЛІЯ – к.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

Секретар організаційного комітету: ЛЕГА ОЛЬГА – к.е.н., доцент, професор кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

Члени організаційного комітету:

ГНАТИШИН ЛЮДМИЛА – д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку та оподаткування Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького, м. Львів

ДУБІНІНА МАРИНА – д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування Миколаївського національного аграрного університету

ЗОРЯ ОЛЕКСІЙ - д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету

КОБЄЛЄВА ТЕТЯНА – д.е.н., професор, професор кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

ЛПЄСЬКИЙ РОМАН - к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

ПЕРЕРВА ПЕТРО - д.е.н., професор, професор кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

ЄРШОВА НАТАЛІЯ – д.е.н., професор, професор кафедри обліку і фінансів Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

СЛАВКОВА ОЛЕНА - д.е.н., професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування Сумського національного аграрного університету

СУК ПЕТРО - д.е.н., професор, професор кафедри обліку і оподаткування Відокремленого підрозділу Національного університету біоресурсів і природокористування України «Ніжинський агротехнічний інститут»

БЕЗКРОВНИЙ ОЛЕКСАНДР – декан факультету обліку та фінансів, к.е.н., доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету

ГУБАРИК ОЛЬГА - к.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою, Дніпровського державного аграрно-економічного університету

ПРИЙДАК ТЕТЯНА – к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

ПРОКОПИШИН ОКСАНА – к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку та оподаткування Львівського національного університету природокористування

ЯЛОВЕГА ЛЮДМИЛА – к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

© Автори, 2025

© Кафедра обліку і оподаткування, 2025

© Полтавський державний аграрний університет, 2025

ЗУБ ВІКТОРІЯ, здобувач вищої освіти

Науковий керівник – **ЯЛОВЕГА ЛЮДМИЛА**, к.е.н, доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування,

Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

МІЖДИСЦИПЛІНАРНА ПРИРОДА УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ ЯК ОСНОВА ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Управлінський облік є однією з ключових складових системи обліку. Управлінський облік посідає центральне місце в системі управління підприємством, оскільки забезпечує керівництво достовірною, оперативною та аналітичною інформацією, необхідною для прийняття ефективних управлінських рішень. Його основна спрямованість є внутрішньою, адже він орієнтований на інформаційне забезпечення процесів планування, контролю, аналізу та прогнозування господарської діяльності.

Сутність управлінського обліку полягає у збиранні, систематизації, обробці та аналізі даних, що характеризують виробничі процеси, реалізацію продукції, використання ресурсів і досягнення фінансових результатів [1]. Цей вид обліку не обмежується лише фіксацією фактичних показників діяльності підприємства, а виступає активним інструментом планування майбутніх дій, пошуку оптимальних шляхів використання ресурсів, оцінки результативності управлінських рішень та виявлення відхилень від запланованих параметрів.

Головною метою управлінського обліку є забезпечення менеджерів усіх рівнів достовірною, релевантною та своєчасною інформацією для прийняття обґрунтованих рішень. Його ефективне функціонування передбачає формування інтегрованої системи інформаційного забезпечення, яка дає змогу оцінити ефективність використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, визначити прибутковість окремих напрямів діяльності, структурних підрозділів, інвестиційних проектів чи видів продукції, а також здійснювати постійний моніторинг виконання планових і бюджетних показників.

Управлінський облік є фундаментом для побудови системи внутрішнього контролю підприємства. Його інформаційна база використовується під час складання кошторисів, планів, прогнозів, розрахунку собівартості продукції, формування цінової політики, аналізу витрат, доходів і прибутків. Він охоплює всі стадії управлінського циклу – планування, облік, контроль, аналіз і регулювання – забезпечуючи зворотний зв'язок між стратегічним і тактичним рівнями управління [2].

На відміну від фінансового обліку, управлінський не має суворо регламентованих форм, методик чи стандартів. Це надає підприємству гнучкість у побудові власної системи управлінського обліку відповідно до специфіки його діяльності, організаційної структури, масштабів виробництва та інформаційних потреб керівництва. Саме така адаптивність робить управлінський облік важливим інструментом підвищення конкурентоспроможності підприємства, ефективності управління ресурсами та досягнення стратегічних цілей розвитку [1].

Управлінський облік є гнучкою системою, зорієнтованою на внутрішні потреби користувачів підприємства. На відміну від фінансового обліку, який спрямований на складання звітності відповідно до вимог законодавства та стандартів, управлінський облік використовує як фактичні, так і прогнозні дані, що забезпечує можливість оцінювати господарську діяльність у динаміці та приймати стратегічні рішення на випередження. Об'єктами управлінського обліку виступають витрати, доходи, фінансові результати діяльності окремих центрів відповідальності, структурних підрозділів або видів продукції, що дозволяє забезпечити адресність управлінських рішень і контроль за ефективністю використання ресурсів.

Функції управлінського обліку є багатограними та взаємопов'язаними. До ключових належать:

- інформаційна – спрямована на забезпечення керівництва своєчасною, достовірною та релевантною інформацією про стан господарської діяльності;
- аналітична – полягає у проведенні аналізу витрат, доходів, рентабельності, виявленні тенденцій, закономірностей і причин відхилень від запланованих показників, що сприяє підвищенню обґрунтованості управлінських рішень;

- планова – передбачає формування бюджетів, фінансових планів, прогнозів і розрахунків, необхідних для досягнення стратегічних і тактичних цілей підприємства;

- контрольна – забезпечує системне зіставлення фактичних результатів із плановими показниками, виявлення причин відхилень та розроблення заходів щодо їх усунення;

- оціночна – спрямована на визначення ефективності діяльності підприємства, окремих його підрозділів, проектів або працівників;

- регулююча – полягає у своєчасному коригуванні управлінських рішень у разі зміни внутрішніх або зовнішніх умов функціонування підприємства [3].

Важливою складовою є мотиваційна функція управлінського обліку, оскільки результати його аналітичних даних безпосередньо впливають на систему матеріального стимулювання персоналу, сприяють підвищенню рівня відповідальності працівників за ефективне використання ресурсів і досягнення виробничих цілей. Управлінський облік формує інформаційне підґрунтя для розроблення системи заохочень, що орієнтує персонал на підвищення продуктивності праці та кінцевих результатів діяльності.

Одним із центральних завдань управлінського обліку є визначення собівартості продукції, робіт або послуг, оскільки цей показник виступає базою для прийняття ключових управлінських рішень – щодо ціноутворення, оптимізації асортименту, вибору постачальників, визначення доцільності виробничих процесів і технологій.

У сучасних умовах цифровізації господарської діяльності управлінський облік дедалі більше ґрунтується на використанні автоматизованих інформаційно-аналітичних систем. Інтеграція спеціалізованих програмних продуктів у систему управлінського обліку забезпечує оперативне збирання,

Наукове видання

«БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ В УМОВАХ ІНСТИТУЦІЙНИХ ЗМІН»

Збірник матеріалів VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції

30 жовтня 2025 р.

м. Полтава

Відповідальна за випуск, головний редактор:

ЛЕГА ОЛЬГА, к.е.н., доцент, професор кафедри обліку і оподаткування

Комп'ютерна верстка:

ЛЕГА ОЛЬГА, УЛЬЗУТУЄВА АЛІНА, ШАБАТЬКО АННА

*Матеріали представлені в авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, галузевої термінології, інших відомостей. Всі матеріали перевірено на оригінальність тексту на онлайн сервісах пошуку плагіату. До публікації приймалися тези, в яких відсоток авторського тексту становить не менше 65 %.

